

Моніторинг діяльності місцевих органів влади в сфері ЗМІ, порушення прав журналістів у Дніпропетровській області в січні-березні 2009 року

**Січень 2009 р.
м. Дніпропетровськ**

Журналістська громада висловила своє обурення щодо облаштування приміщення для роботи журналістів у сесійній залі Дніпропетровської міської ради після ремонту. Так, нові місця роботи для працівників ЗМІ відтепер знаходяться на балконах, які мають розетки та звукові пульти. Втім відтепер журналісти безпосередньо до депутатів, які працюватимуть в залі, допускати не будуть, виключення лише для фотографів. Окрім того для працівників ЗМІ, які постійно працюють на сесіях кореспондентами (перелік яких прес-служба мера міста витребувала від редакцій заздалегідь) введені спеціальні посвідчення. Тому незалежні журналісти, або ті хто заміщають колег, на сесії допуску не матимуть. Зокрема на XVIII сесію, яка відбулася 4 лютого 2009 року не змогли потрапити працівники міських газет „Лица” та „Горожанин”, а також Інтернет-порталу www.dniprograd.org. Таким чином, органи місцевого самоврядування м. Дніпропетровськ суттєво обмежили доступ журналістів до висвітлення роботи Дніпропетровської міської ради.

**Лютий 2009 р.
Нікопольський район**

На початку лютого знімальна група Дніпропетровської студії „Резонанс-ТБ” стала жертвою нападу співробітників служби охорони ТОВ „Агро-Аврора”, що у селі Придніпровське Нікопольського району. Редактор програми „Резонанс” Наталія Грекова, журналіст Марина Вяткіна та відеооператор Андрій Ковбаса приїхали в село Придніпровське для висвітлення соціально-значимого земельного та майнового конфлікту. Знімальна група записала коментарі директора та головного економіста ТОВ „Агро-Аврора” та залишила територію фірми для того, аби продовжити знімати стихійний мітинг селян. О 12.05 до відеооператора підбіг охоронець ТОВ „Агро-Аврора”, який без жодних пояснень накинувся на журналістів з нецензурною лайкою і погрозами та розбив відеокамеру. Це відбувалося на очах директора фірми, котрий утім не побажав зупинити незаконні дії свого підлеглого, натомість сховався за спинами охоронців та залишив місце конфлікту.

По факту інциденту, що стався, міліція відмовилася порушувати карну справу, мотивуючи відмову відсутністю складу злочину. Про це на прес-конференції повідомили директор студії „Резонанс-ТБ” Наталя Власова та адвокат Олег Бовкун.

„За останні півроку це третій випадок, коли наші працівники стикаються з відвертим порушенням Закону України щодо їхньої професійної діяльності, - сказала Наталя Власова. - Ми розуміємо, що і ця справа, швидше за все закінчиться нічим, проте ми хочемо заявити про свою позицію, якимось об'єднатися та боротися зі свавіллям можновладців”.

Як зазначив адвокат Олег Бовкун, розраховувати на допомогу у цій справі нікопольської міліції та прокуратури не доводиться: „З того, що мені відомо, на вчорашній день ніякої реальної допомоги міліціонерами не було надано. З огляду на прийняту від журналістів заяву, швидше за все справу розглядатимуть як хуліганство, але аж ніяк не напад на журналістів”.

Єдиним виходом для журналістів «Резонансу» у цій ситуації став позов до Господарського суду по факту пошкодження відеокамери.

Втім, як повідомили представники студії „Резонанс”, до судового розгляду справа не потрапила. Майже через тиждень після конфлікту керівництво підприємства „Агро-Аврора”, злякавшись порушення карної справи, відшкодувало моральні та матеріальні збитки та попросило вибачення у журналістів.

м. Дніпропетровськ

Місцеві чиновники відновлюють підзабуту вже практику „телефонного права”. Пересвідчитись у цьому мало змогу ІА „РІЦ”, чий встановлені вулицями міста веб-камери були демонтовані працівниками „Дніпродорсервісу” за телефонним наказом з міської ради.

За словами головного редактора ІА „РІЦ”, 20 лютого, без жодного офіційного повідомлення ІА „РІЦ” та без розірвання укладеного раніше договору на розміщення веб-камер, працівники „Дніпродорсервісу” демонтували відео пристрої та відвезли їх у невідомому напрямку. За наявною інформацією, камери були розбиті. Агентство припускає, що у такий спосіб деякі з місцевих можновладців намагались помститися агентству та... працівникам ДАІ, які днями оштрафували за порушення правил ПДР дружину одного з депутатів міськради. Порушення було зафіксоване за допомогою приладу „Візор”, однак депутат чомусь вирішив покласти провину на встановлені на перехрестях міста веб-камери. Згодом на адресу підприємства „Дніпродорсервіс” з Дніпропетровської міської ради надійшов телефонний дзвінок з вимогою демонтувати всі веб-камери, що належать ІА „РІЦ”. Слід відзначити, що агентство має договір з „Дніпродорсервісом” про оренду декількох світлофорів для встановлення цих веб-камер.

Керівництво ІА „РІЦ” зауважує, що такі дії співробітників „Дніпродорсервісу” є не лише порушенням договірних зобов’язань, але можуть бути кваліфіковані також як умисне викрадення чужого майна, що підпадає під юрисдикцію статті 185 КК України (крадіжка).

Після того, як ІА „РІЦ” розпочало досудові дії, камери несподівано з’явилися на старому місці. Хто і коли їх повісив, де знаходилися камери ІА „РІЦ” не повідомили. Експертизу стану камер також не проводили. Більше того, ніяких вибачень та роз’яснень керівництво ІА „РІЦ” від „Дніпродорсервісу” не отримало.

м. Дніпропетровськ

Вранці **23 лютого 2009 року** співробітниками Управління державної служби по боротьбі з економічною злочинністю було опечатано складське приміщення ДОДТРК, де знаходяться частина телевізійного обладнання, робочі прилади та матеріали, необхідні для роботи редакторського та технічного складу ДОДТРК. Представники управління обумовили свої дії проведенням позачергової інвентаризації з перевірки закупки обладнання, яке було придбано ДОДТРК в рамках виконання Регіональної програми розвитку телерадіоінформаційного простору.

В той же день колектив інформаційно-аналітичних програм Дніпропетровського Державного заявив про шалений тиск з боку прес-служби губернатора Дніпропетровської області В.Бондаря. Зокрема, за словами працівників каналу, керівник управління преси та інформації Дніпропетровської облдержадміністрації А. Шоріна повідомила журналістам обласного телебачення про те, що на відеозйомки, які відбуватимуться безпосередньо за участю губернатора Бондаря, їздитиме виключно один і той самий журналіст Крім того, редакторів служби новин постійно диктують умови подачі того чи іншого сюжету, у телефонному режимі перевіряють тексти, перед проведенням зйомок надають перелік питань, що можна ставити Віктору Бондарю.

Після того, як кілька тижнів тому в ефір ДОДТРК вийшов сюжет про акцію біля будівлі облдержадміністрації та до кадру потрапив плакат з надписом: «Бондаря - у

відставку!», телефон служби новин обласного телебачення не змовкав через потік дзвінків від прес-служби губернатора з вимогами надавати їм копії усіх телевізійних випусків новин упродовж дня.

24 лютого 2009 року прес-служба голови облдержадміністрації оприлюднила заяву в якій сказано, що „Голова обласної державної адміністрації Віктор Бондар здивований реакцією директора обласної телерадіокомпанії на стандартну перевірку використання бюджетних коштів.

За дивним збігом обставин відповідні звинувачення з'явилися після того, як правоохоронні органи вирішили перевірити використання бюджетних коштів відповідною державною компанією. Зазначена перевірка є нормальною, якщо врахувати, що за минулий рік компанія на закупівлю обладнання і власний розвиток тільки з обласного бюджету отримала близько 5 млн. грн., це більше ніж за всі попередні п'ять років роботи телеканалу. Звертає на себе увагу той факт, що приватні регіональні компанії працюють і розвиваються взагалі без бюджетної підтримки”.

За словами Віктора Бондаря, обласна влада не втручається в інформаційну політику державної телекомпанії. Жодного разу керівникові державного телеканалу не ставилося запитання, за яким принципом та чи інша політична партія або громадська організація отримують ефірний час для виступів. Також ніколи не ставилося запитання, як оплачена самореклама політичних партій і діячів на державному каналі.

Попри чисельні скарги на роботу генерального директора Вікторію Шилову, обласна державна адміністрація протягом півроку за керівництва Віктора Бондаря не здійснювала будь-яких перевірок кадрової, інформаційної та рекламної політики каналу. Однак останні скарги громадян та працівників компанії звертають на себе велику увагу щодо господарської діяльності телеканалу.

Більше того, для зміцнення рейтингів і можливостей державного телеканалу, наприкінці минулого року за ініціатииви Віктора Бондаря Дніпропетровська обласна рада вирішила питання щодо безпрецедентного в Україні фінансування обласної телекомпанії. Як вже зазначалося, протягом 2008 року телекомпанії було перераховано близько 5 мільйонів гривень.

Отже, намір правоохоронців перевірити використання зазначених коштів є логічним, вмотивованим і законодавчо обґрунтованим. Безпосереднім обов'язком правоохоронців є проведення обов'язкової у таких випадках інвентаризації майна та оцінка результату від фінансових впливань. За словами Віктора Бондаря, нервова реакція директора телеканалу та публічні заяви, які були зроблені нею в ефірі обласної студії у зв'язку із роботою правоохоронців, викликають подив і заставляють замислитися про реальні причини такої поведінки генерального директора.

„Емоційні, не обґрунтовані заяви, які прозвучали в понеділок, вкотре свідчать про те, що обласний державний телеканал став майданчиком для політичних амбіцій свого керівника. Обласний державний телеканал сьогодні перетворився на канал однієї особи. Замість демонстрації цікавих художніх і документальних фільмів, розважальних, культурних і інших передач для дітей і дорослих в ефірі переважають політичні проекти і дебати. Постійно штучно розпалюються опасання населення щодо майбутнього стану економіки, держави тощо. В той час навіть приватні телеканали є більш соціально відповідальними і не вдаються до накручування і без того складної ситуації в країні”, - відзначив Віктор Бондар.

Враховуючи вище означену дивну реакцію на спробу зробити інвентаризацію майна компанії і перевірити правомірність використання бюджетних коштів, голова обласної державної адміністрації Віктор Бондар дійсно змушений був звернутися до Управління МВС в Дніпропетровській області, контрольно-ревізійного управління та Державного комітету телебачення та радіомовлення з проханням провести відповідні перевірки.

26 лютого 2009 року на Дніпропетровському державному телеканалі відбувся прямий ефір, на який було запрошено представників громадських та політичних об'єднань, а також голову облдержадміністрації. Втім Віктор Бондар так і не з'явився в студії ДОДТРК.

02 березня 2009 року відбулося засідання обласного відділення Національної спілки журналістів України, яке було присвячене подіям довкола ДОДТРК. Поведінкою Вікторії Шиловой - першого обличчя телекомпанії - журналістська спільнота лишилась вкрай незадоволена. Обурились через те, що господарські проблеми вирішуються на очах у глядачів. Найактивніші протестувальники такої поведінки зібралися поповнити лави громадського контролю над «П'ятдесят першим», дехто вирішив вдатися до написання заяв в усі керівні органи, аж до залучення вищих ешелонів влади. Але аби не втратити власну об'єктивність, до з'ясування обставин зупинилися на конструктиві. Вирішили запросити представників постійної комісії з питань свободи слова у Верховній Раді до Дніпропетровська і провести сумісне розслідування обставин конфлікту.

03 березня 2009 року стінами облдержадміністрації зібралися представники політичних партій (СПУ, КПУ та Партія Зелених) та громадських організацій (ГРАД, Форум порятунку Дніпропетровська, "Земля і воля", "Майбутнє Дніпропетровщини", «Третя республіка») з метою висловити недовіру губернатору Дніпропетровщини Віктору Бондарю. Головною причиною акції протесту стала ситуація довкола Дніпропетровського Державного телеканалу, на колектив якого Бондар (через свою прес-службу) намагався тиснути.

06 березня 2009 року активісти громадської організації ГРАД та інших громадських організацій Дніпропетровська пікетували у Києві Секретаріат Президента з метою донести до глави держави кризову ситуацію, що склалася у зв'язку з тиском на журналістський колектив Дніпропетровського державного телеканалу з боку голови облдержадміністрації Віктора Бондаря. Як повідомив координатор ГРАДу Андрій Денисенко, під час акції до мітингувальників вийшли представники Секретаріату та запросили його разом з головою громадської організації «Земля і Воля» Костянтином Писаревським на зустріч зі співробітниками служби з питань звернень громадян та служби з питань регіональної політики. Під час зустрічі громадських лідерів запевнили, що Секретаріат візьме на контроль вирішення ситуації і конфлікт буде врегульовано найближчим часом, а також погодилися з тим, що свобода слова є важливою ознакою демократичного суспільства та має бути захищеною з боку держави.

12 березня 2009 року відбулася зустріч голови ДОДТРК В. Шиловой з головою ДОДА В. Бондарем. Голова облдержадміністрації привселюдно підтвердив той факт, що його особисті звернення до правоохоронних структур з вимогою провести всебічну перевірку фінансово-економічної діяльності Дніпропетровського державного каналу були зроблені вже після заяви гендиректора ДОДТРК про утиски ним свободи слова. Вікторія Шилова, в свою чергу, ще раз звинуватила губернатора в утиску свободи слова та вимагала від В. Бондаря зупинити перевірки на каналі і вибачитися за них. Втім губернатор в категоричній формі відмовився обговорювати питання про відкликання перевірок.

Наразі, представники правоохоронних органів продовжують перевірку закупки обладнання, яке було придбано ДОДТРК в рамках виконання Регіональної програми розвитку телерадіоінформаційного простору.

Остаточні висновки і крапку в конфлікті обіцяють по закінченні фінансової перевірки.

Березень 2009 р.
м. Нікополь

8 березня близько 4 ранку була підпалена редакція нікопольської опозиційної газети «Візит-Венал». Як повідомив «Дніпрограду» головний редактор газети Сергій Світличний, вранці на територію приміщення пробралась стороння особа, чоловік, який облив дерев'яні двері горючою рідиною, підпалив їх та втік з місця подій, проте був помічений охороною.

На місце пожежі оперативно прибула чергова пожежна частина, котра вчасно згасила полум'я. Завдяки цьому не були пошкоджені ані архіви, ані техніка, згоріла тільки проводка та двері.

Представники МНС, котрі прибули на місце подій, зробили попередній висновок, що причиною пожежі стало підпалення.

Головний редактор «Візит-Венал» Сергій Світличний пов'язує подію, що трапилась, з напрямком діяльності свого ЗМІ. «Газета працює вже 15 років і завжди була опозиційна до влади, - говорить він, - Останнім часом у нашому виданні періодично виходять публікації про незаконні дії міського голови Сергія Старуна».

Слід визнати, що така версія не здається вже надто безпідставною, адже газета «Візит-Венал» є єдиним у місті та в районі виданням, що вже не перший рік знаходиться в опозиції до міської ради Нікополя та мера Старуна. Саме колектив цього видання почав привертати увагу до катастрофічної ситуації, що склалася восени з опалювальним сезоном у місті, неодноразово викривав не зовсім прозорі оборудки міської ради з розподілом бюджетних коштів та лобіювання інтересів приватних структур.

Колектив «Візит-Венал» стверджує, що хто б там не був ініціатором підпалу, він не досяг мети залякати редакцію. Журналісти мають намір продовжувати журналістські розслідування та боротьбу за справедливість у Нікополі, а також, зі свого боку, обіцяють докласти максимуму зусиль для з'ясування замовників та виконавця підпалу.